

Spoločný materiál ÚVO a INEKO na posilnenie nezávislosti ÚVO

1. Posilniť podmienky garantujúce odbornosť kandidátov na predsedu a podpredsedov Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej len „ÚVO“) a členov rady ÚVO (ďalej len „rada ÚVO“)

Problém:

Podmienky, ktoré musí predseda ÚVO spĺňať, nie sú stanovené v zákone č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZVO“)(okrem podmienky apolitickosti a zákazu členstva v politickej strane alebo hnutí).

Oporúčania:

Navrhujeme priamo v ZVO obdobne ako pri členoch rady ÚVO aj pri predsedovi ÚVO upraviť statusové podmienky pre výkon funkcie. Podmienky navrhujeme upraviť nasledovne:

- spôsobilosť na právne úkony,
- štátne občianstvo Slovenskej republiky,
- bezúhonnosť (tak ako je definovaná v § 144 ods. 2 ZVO),
- vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- najmenej 5 ročná prax v oblasti verejného obstarávania,
- ovládanie cudzieho jazyka (anglický, nemecký alebo francúzsky jazyk) – predseda ÚVO ako predseda rady ÚVO v rámci rozhodovacieho procesu v druhostupňovom konaní prichádza do kontaktu s cudzojazyčnými dokumentmi ako napríklad judikatúra Súdneho dvora EÚ alebo súdov iných členských štátov EÚ. Predseda ÚVO taktiež v rámci zahraničných pracovných ciest resp. komunikácie so zahraničnými partnermi komunikuje v cudzom jazyku.
- previerka Národného bezpečnostného úradu (NBÚ) minimálne na stupeň „Dôverné“ - výkon dohľadu nad verejným obstarávaním sa môže týkať verejných obstarávaní realizovaných v režime utajenia (predovšetkým zákazky v oblasti obrany a bezpečnosti). Bez bezpečnostnej previerky NBÚ sa predseda ÚVO nemôže oboznamovať s utajovanými skutočnosťami. V kontexte uvedeného sa táto statusová požiadavka javí ako relevantná aj pri členoch rady ÚVO, ktorí v rámci odvolacieho konania môžu rovnako posudzovať odvolanie, ktoré sa týka verejného obstarávania v režime utajenia. Absencia bezpečnostných previerok NBÚ pri členoch rady ÚVO by mohla preto dočasne paralyzovať rozhodovaciu činnosť rady ÚVO.

V rámci súčasnej úpravy statusových požiadaviek na členov rady ÚVO vymedzených v § 144 ods. 1 ZVO navrhujeme vypustiť požiadavku slovenského štátneho občianstva a umožniť tak, aby sa o funkciu člena rady ÚVO uchádzali aj experti zo zahraničia. V prípade rady ÚVO, ktorá predstavuje kolektívny rozhodovací druhostupňový orgán, ktorý je v rámci jednotlivých činností ÚVO zameraný z pohľadu svojej agendy výlučne na odborný aspekt, by mohlo práve členstvo zahraničného odborníka v rade predstavovať pozitívny prínos. V takom prípade bude samozrejme potrebné vyžadovať, aby zahraničný uchádzač o členstvo v rade ÚVO ovládaj aj slovenský jazyk a to na úrovni, ktorá mu umožní plnohodnotné štúdium kompletnej druhostupňovej dokumentácie v odvolacom konaní, účasť s porozumením na prípadnom pojednávaní a následnú diskusiu a hlasovanie na zasadnutí rady ÚVO. V tejto súvislosti je tiež potrebné uviesť, že základným predpokladom pre oboznamovanie sa cudzích štátnych občanov s

utajovanými skutočnosťami podľa našej národnej legislatívy je platná zmluva o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností medzi Slovenskou republikou a štátom, ktorého je cudzinec občanom. V prípade členov rady ÚVO by sa v kontexte vyššie uvedeného za súčasného vyžiadovania bezpečnostnej previerky NBÚ mohol cudzí štátny občan uchádzať o členstvo v rade za predpokladu, že by Slovenská republika a štát, ktorého by bol občanom, mali uzavretú vyššie uvedenú zmluvu. Na webovej stránke NBÚ v sekcii „medzinárodné zmluvy a dohody“ sú zverejnené všetky zmluvy o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností, ktoré má Slovenská republika s inými štátmi uzavreté (link:

<https://www.nbu.gov.sk/ochrana-utajovanych-skutocnosti/ochrana-zahranicnych-informacii/medzinarodne-zmluvy-a-dohody/index.html.>).

V prípade podpredsedov ÚVO navrhujeme taktiež priamo v zákone o verejnom obstarávaní upraviť identické statusové požiadavky ako v prípade predsedu ÚVO, nakoľko podpredsedovia ÚVO zastupujú predsedu ÚVO a rovnako zastávajú pozíciu členov rady ÚVO

V súvislosti s kvalifikačnou požiadavkou ovládania minimálne jedného svetového jazyka, ktorú by mal spĺňať predseda ÚVO, sa domnievame, že rovnaký kvalifikačný predpoklad by mali spĺňať aj členovia rady, nakoľko pri výkone svojej agendy napr. pri štúdiu judikatúry SD EÚ prichádzajú do kontaktu s cudzojazyčnými dokumentmi.

V rámci kvalifikačných požiadaviek kladených na členov rady ÚVO je z nášho pohľadu na diskusiu, či nepriorizovať určité typy vysokoškolského vzdelania, ktoré v prípade členov rady ÚVO predstavujú prirodzenú výhodu. Z nášho pohľadu je to predovšetkým právnické vzdelanie, nakoľko rozhodovacia činnosť rady ÚVO je o správnej interpretácii legislatívnych pravidiel, či už na národnej alebo európskej úrovni. Proces verejného obstarávania je nielen o legislatívnych pravidlách, ale je to v prvom rade nákup, ktorý by sa mal riadiť ekonomickým ráciom resp. ekonomickými analýzami. Vzhľadom na uvedené by v prípade členov rady ÚVO mohlo predstavovať prirodzenú výhodu okrem právnického vzdelania aj vysokoškolské vzdelanie ekonomického zamerania. Požiadavka na ekonomické alebo právnické vysokoškolské vzdelanie sa vyžaduje napríklad pri členoch rady Protimonopolného úradu SR (ďalej len „PMÚ“). Podľa ustanovenia § 19 ods. 3 zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov musia minimálne dvaja členovia rady PMÚ mať vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a minimálne dvaja členovia rady vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ekonomického zamerania. V kontexte uvedeného navrhujeme, aby minimálne jeden člen rady ÚVO mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a minimálne jeden člen vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ekonomického zamerania. Táto požiadavka zároveň plne korešponduje s tým, že verejné obstarávanie sa ako vedný odbor resp. predmet výučby profiluje predovšetkým na právnických fakultách a Ekonomickej univerzite v Bratislave. V prípade členov rady ÚVO navrhujeme požiadavku konkrétneho typu vysokoškolského vzdelania upraviť priamo v zákone o verejnom obstarávaní. V prípade predsedu ÚVO navrhujeme preferenciu vysokoškolského právnického alebo ekonomického vzdelania upraviť v dôvodovej správe.

2. Výber a voľba predsedu ÚVO a členov rady ÚVO

Problém:

Na čele ÚVO je predseda, ktorého na návrh vlády volí Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) jednoduchou väčšinou. Pri výbere kandidáta vládou dochádza k prirodzenému konfliktu záujmov, nakoľko právomoci ÚVO zahŕňajú aj kontrolu verejného obstarávania na ministerstvách na čele ktorých sú členovia vlády, ktorí vyberajú kandidáta. Nie je preto vhodné, aby ministri vyberali vedúcich predstaviteľov tejto inštitúcie.

Odporúčania:

V súvislosti s predmetnou problematikou navrhujeme, aby bol do rámca pravidiel výberu a voľby predsedu ÚVO vo väčšej miere ako v súčasnosti inkorporovaný systém brzd a protiváh v rámci trojdelenia moci v podmienkach Slovenskej republiky.

Z pohľadu voľby predsedu ÚVO považujeme za kľúčové, aby okruh kandidátov na predsedu ÚVO, z ktorých bude následne selektovať NR SR a prezident, bol kreovaný entitou, ktorá z pohľadu jej zloženia bude zastupovať čo najširšie politické spektrum. Po vzore zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov by bolo možné kreovať komisiu pre výber kandidátov na predsedu ÚVO. Táto komisia by bola zložená z expertov nominovaných poslaneckými klubmi, vládou a prezidentom. Každý poslanecký klub by nominoval jedného zástupcu, rovnako by svojho zástupcu do komisie nominovala vláda a prezident. Komisiu by zriaďoval a zvolával predseda NR SR. Alternatívne možno uvažovať nad eventualitou, že funkciu takejto komisie by plnil gestorský výbor v NR SR, ktorý by bol doplnený o zástupcu vlády a prezidenta. V prípade oboch alternatív by však bolo nevyhnutné zabezpečiť, aby bol počet osôb hlasujúcich o kandidátoch nepárny.

Po technickej stránke v prípade voľby predsedu navrhujeme, aby na začiatku procesu vybrať vyššie uvedená komisia kandidáta resp. kandidátov na tento post. Počet kandidátov odporučených komisiou nenavrhujeme kvantitatívne obmedzovať. Z týchto kandidátov by následne NR SR hlasovaním (pri vyžadovaní minimálne nadpolovičnej väčšiny hlasov všetkých poslancov) prezidentovi odporučila kandidáta, ktorý dosiahne najvyšší počet hlasov. V prípade ak by dosiahlo niekoľko kandidátov rovnaký počet hlasov, tak by NR SR týchto kandidátov odporučila prezidentovi, ktorí by z nich následne vybral a vymenoval predsedu ÚVO. Prezident by bol oprávnený nevymenovať navrhnutého kandidáta/kandidátov za predsedu ÚVO zo závažných dôvodov (tie by bližšie precizovala legislatívna úprava), ktoré by musel odôvodniť. V situácii, ak by NR SR hlasovala za konkrétneho kandidáta ústavnou väčšinou navrhujeme, aby prezident v takom prípade vzhľadom na vyššiu legitimitu navrhnutého kandidáta mal povinnosť ho vymenovať za predsedu ÚVO. V situácii, ak by niekoľko kandidátov dosiahlo rovnaký počet hlasov v rámci ústavnej väčšiny v NR SR, tak z nich by následne vyberal prezident. V prípade neúspešnej voľby na post predsedu ÚVO navrhujeme neobmedzovať kandidátom, ktorí sa zúčastnili neúspešnej voľby, ich právo kandidovať na tento post v nasledujúcej voľbe.

Procedúra výberu kandidátov na post predsedu ÚVO je bližšie popísaná v bode 4, pričom kľúčovou časťou tejto procedúry bude verejné vypočutie kandidátov.

V súvislosti s voľbou členov rady ÚVO navrhujeme, aby zo šiestich členov rady ÚVO, ktorých dnes menuje vláda, dvoch členov rady ustanovovala NR SR, dvoch vláda SR a dvoch prezident. Identické pravidlo sa uplatňuje pri voľbe a menovaní deviatich z osemnástich členov súdnej rady. V prípade procedurálnych pravidiel výberu členov rady ÚVO bude rovnako kľúčové verejné vypočutie kandidátov na post člena rady ÚVO.

3. Odvolávanie predsedu ÚVO a členov rady ÚVO:

Problém:

Súčasná právna úprava vymedzujúca dôvody odvolania predsedu ÚVO (§ 142 ods. 2 ZVO) a členov rady ÚVO (§ 145 ods. 3 ZVO) nereflektuje ďalšie závažné okolnosti, ktoré by mali objektívne odôvodňovať odvolanie predsedu ÚVO resp. člena rady ÚVO z funkcie.

Odporúčania:

V súvislosti s úpravou dôvodov na odvolanie predsedu ÚVO navrhujeme súčasnú úpravu odvolacích dôvodov podľa § 142 ods. 2 ZVO doplniť o nový dôvod odvolania, ktorý by bol naviazaný na závažné porušenie eticko-profesných povinností predsedu ÚVO. Základné etické povinnosti predsedu ÚVO, ktorý má status verejného funkcionára a zároveň štátneho zamestnanca sú upravené v ústavnom zákone č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov (predovšetkým v čl. 4 a čl. 5), v zákone o štátnej službe a vo vyhláske Úradu vlády Slovenskej republiky č. 400/2019 Z. z., ktorou sa vydáva Etický kódex štátneho zamestnanca. Súčasná právna úprava v zákone o verejnom obstarávaní v § 142 ods. 2 písm. c) už vymedzuje ako dôvod odvolania predsedu ÚVO porušenie povinností upravených v čl. 5 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. V kontexte uvedeného by navrhovaný dôvod odvolania predsedu ÚVO mohol byť legislatívno-technicky koncipovaný ako závažné porušenie povinností vyplývajúcich z čl. 4 vyššie uvedeného ústavného zákona alebo etického kódexu štátneho zamestnanca.

V prípade odvolávania predsedu ÚVO navrhujeme pri dôvodoch, ktoré majú povahu objektívnej právnej skutočnosti (právoplatné odsúdenie za úmyselný trestný čin, právoplatné rozhodnutie súdu o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, vykonávanie funkcie alebo činnosti nezlučiteľnej s funkciou predsedu a nevykonávanie funkcie dlhšie ako šesť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov), aby pri ich splnení odvolával predsedu ÚVO prezident. V prípade novonavrhovaného dôvodu na odvolanie (závažné porušenie eticko-profesných povinností), ktoré by mohlo byť subjektívne rôzne posudzované, navrhujeme na účely objektivizácie, aby v takýchto prípadoch NR SR navrhovala prezidentovi odvolanie predsedu ÚVO.

V súvislosti s vyššie uvedeným navrhujeme, aby sa novokoncipovaný dôvod na odvolanie predsedu vzťahoval aj na porušenie etických a profesných povinností, ktoré musel predseda ÚVO ako zamestnanec alebo podnikateľ v konkrétnej oblasti dodržiavať pred výkonom

funkcie predsedu. Teda ak by predseda ÚVO závažným spôsobom porušil zákonné povinnosti pri výkone profesie predchádzajúcej výkonu jeho funkcie, pričom o tomto porušení by právoplatne rozhodol na to príslušný orgán (súd, disciplinárny orgán stavovskej organizácie a pod.) mal by to byť rovnako dôvod na jeho odvolanie.

V prípade členov rady navrhujeme upraviť rovnaké dôvody na odvolanie ako v prípade predsedu ÚVO. Pri členoch rady ÚVO by ich zo zákonných dôvodov odvolával orgán, ktorý ich menoval.

V nadväznosti na vyžadovanie bezpečnostnej previerky od predsedu ÚVO a členov rady (ako uvádzame v bode 1) ako základnej statusovej požiadavky navrhujeme upraviť ako dôvod na odvolanie predsedu ÚVO resp. člena rady ÚVO aj situáciu, ak by zo zákonných dôvodov v priebehu výkonu ich funkcie prišli o bezpečnostnú previerku. V tomto prípade by však bolo potrebné zohľadniť špecifické situácie, ktoré by mohli nastať, napr. ak by predseda ÚVO v dostatočnom časovom predstihu pred uplynutím platnosti bezpečnostnej previerky požiadal NBÚ o jej predĺženie, avšak z dôvodu dlhšieho konania zo strany NBÚ by nastalo medziobdobie, kedy by predseda ÚVO nedisponoval bezpečnostnou previerkou.

V súvislosti s výkonom funkcie predsedu ÚVO v nadväznosti na nové pravidlá jeho voľby, v rámci ktorých by už neparticipovala vláda SR, ale NR SR, navrhujeme činnosť ÚVO a stav verejného obstarávania na Slovensku odpočtovať voči NR SR, a to zavedením povinnosti pre predsedu ÚVO predkladať správu o činnosti ÚVO resp. o stave verejného obstarávania na Slovensku na rokovanie NR SR.

4. Posilnenie transparentnosti výberových konaní na predsedu ÚVO a členov rady ÚVO

Problém:

V súčasnosti kandidáta na predsedu ÚVO vyberá vláda Slovenskej republiky na základe verejného vypočutia. Základné kritériá však v zákone o verejnom obstarávaní nie sú dostatočne zadefinované. Podpredsedovia ÚVO sú menovaní bez verejného vypočutia, rovnako zákon nevyžaduje verejné vypočutie ani pri členoch rady ÚVO.

Odporúčania:

- **Verejná výzva**

Po vzore § 15 ods. 2 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti odporúčame, aby komisia zverejnila výzvu na prihlásenie záujemcov o kandidatúru na predsedu ÚVO do 15 dní od svojho vymenovania prostredníctvom vysielania Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle NR SR, v najmenej jednom denníku celoštátnej periodickej tlače a taktiež na pracovnom portáli. Výzva nesmie byť zverejnená kratšie ako 30 dní pred uplynutím lehoty na podávanie prihlášok. V prípade výberu členov rady ÚVO menovaných vládou by takáto výzva bola zverejnená na webovom sídle Úradu vlády Slovenskej republiky, v prípade členov menovaných prezidentom na webovom sídle prezidenta a v prípade členov menovaných NR SR na webovej stránke NR SR. Verejná výzva by v prípade výberu členov rady ÚVO bola taktiež zverejnená v najmenej jednom denníku celoštátnej periodickej tlače a na pracovnom portáli.

- **Dokumenty**

Odporúčame stanoviť fixný zoznam dokumentov, ktoré uchádzač musí pri prihlásení sa do výberového konania predložiť. Za potrebné považujeme najmä životopis, motivačný list, víziu pôsobenia vo funkcii a vyhlásenie o potenciálnom konflikte záujmov.

Vhodné je tieto dokumenty zverejniť na webovom sídle orgánu, ktorý voľbu organizuje, aby sa s nimi mohla verejnosť oboznámiť pred verejným vypočutím.

- **Komisia**

Pre zabezpečenie výberového procesu predsedu ÚVO odporúčame zriadiť odbornú hodnotiacu komisiu. Táto komisia bude zložená z expertov nominovaných poslaneckými klubmi, vládou a prezidentom. Každý poslanecký klub bude môcť nominovať jedného svojho zástupcu, rovnako svojho zástupcu do komisie bude môcť nominovať vláda a prezident. V prípade výberu členov rady ÚVO navrhujeme ponechať zloženie odbornej komisie na orgáne, ktorý je zodpovedný za menovanie člena rady ÚVO. Členovia komisie by mali mať nárok na finančnú odmenu primeranú ich skúsenostiam a vynaloženému času na prácu v komisii.

- **Verejné vypočutie**

Verejné vypočutie by sa uskutočnilo do 30 dní od uplynutia lehoty na prihlásenie záujemcov o kandidatúru na predsedu ÚVO a členov rady ÚVO. Na verejné vypočutie pozve komisia každého záujemcu o kandidatúru, ktorý spĺňa zákonné podmienky na predsedu ÚVO alebo člena rady ÚVO a predložil v určenej lehote svoj životopis so všetkými prílohami. Záujemcu, ktorý nespĺňa zákonné podmienky, alebo ktorý nepredložil v určenej lehote svoj životopis so všetkými prílohami, komisia na verejné vypočutie nepozve, o čom ho upovedomí. Komisia pozve záujemcu o kandidatúru na verejné vypočutie najmenej sedem dní pred jeho začatím s uvedením dátumu, miesta a hodiny verejného vypočutia. V tejto lehote sa zároveň na webovom sídle orgánu, ktorý verejné vypočutie organizuje, zverejní dátum, miesto a hodina verejného vypočutia a tematické okruhy otázok, ktoré budú predmetom verejného vypočutia.

Účastníci verejného vypočutia sú kandidáti, komisia, rozhodovací orgán a zástupcovia verejnosti. Kandidát bude pred komisiou prezentovať svoj projekt či víziu pôsobenia vo funkcii a každý člen komisie bude mať právomoc klásť uchádzačovi otázky. V prípade voľby predsedu ÚVO budú mať právo klásť otázky členovia vlády a rovnako aj poslanci NR SR, komisia môže udeliť slovo aj inému aktérovi (zástupcom verejnosti, médií, či mimovládnych organizácií), ktorý bude môcť kandidátovi položiť otázku v prípade, ak sa za to vysloví aspoň 1/3 zo všetkých členov komisie. V prípade voľby členov rady ÚVO, by na verejnom vypočutí komisia rovnako mohla umožniť (ak sa za to vysloví aspoň 1/3 zo všetkých členov komisie), aby verejnosť prítomná na vypočutí kládla kandidátom otázky. Verejné vypočutie odporúčame vysielat' naživo a jeho záznam sprístupniť verejnosti.

- **Výber kandidáta**

Výber kandidáta má mať na starosti príslušný orgán. Voľba je verejná. Odôvodnenie výberu požadujeme zverejniť.

5. Umožniť transparentne zvolenému predsedovi vybrať si podpredsedov

Problém:

Podpredsedov ÚVO dosadzuje na návrh predsedu ÚVO vláda. Dosadzovanie vládou oslabuje nezávislosť a autoritu predsedu ÚVO, čo je osobitne problém v prípade zavedenia transparentného výberu predsedu podľa predošlých bodov.

Odporúčania:

V kontexte novonavrhaných pravidiel voľby predsedu ÚVO by vzhľadom na svoju silnú legitimitu mal mať predseda ÚVO právomoc menovať dvoch podpredsedov ÚVO. Rovnakým spôsobom je menovaný napríklad podpredseda novokreovaného Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.

6. Zaviesť postupnú obnovu členstva v rade ÚVO

Problém:

Funkčné obdobie členov rady ÚVO je 5 rokov, pričom k ich obmene nemusí dochádzať postupne. V prípade výmeny všetkých alebo väčšiny členov naraz hrozí personálne ovládnutie rady ÚVO počas jedného volebného cyklu.

Odporúčania:

V súvislosti s pravidlom postupnej obnovy členstva v rade ÚVO je potrebné konštatovať, že toto pravidlo bolo v praxi zavedené, nakoľko prechodné ustanovenia zákona č. 95/2013, ktorým bola konštituovaná rada ÚVO upravovali pri voľbe prvých členov rady rozdielnu dĺžku funkčného obdobia, a to pri dvoch členoch rady funkčné obdobie troch rokov, dvoch členoch rady funkčné obdobie štyroch rokov a troch členoch rady funkčné obdobie piatich rokov. Súčasný stav kedy sa akumuluje počet neobsadených miest však môže spôsobiť, že väčšia časť členov rady sa bude voliť v jednom čase. Práve pre tento prípad by bolo v zákone vhodné upraviť nové legislatívne pravidlo, ktoré by po vzore prechodného ustanovenia zákona č. 95/2013 Z. z. stanovovalo rozdielnu dĺžku funkčného obdobia, ak by sa naraz volili napr. minimálne štyria členovia rady.

7. Zverejňovať hlasovania Rady

Problém:

Rada ÚVO rozhoduje anonymne, čo znižuje mieru transparentnosti.

Odporúčania:

Pre obmedzenie rizika korupcie a zvýšenie transparentnosti odporúčame zverejňovať výsledky hlasovania jednotlivých členov rady ÚVO, prípadne aj s odôvodnením hlasovaní. Navrhujeme, aby sa zápisnica vyhotovená z hlasovania zverejňovala na webovom sídle ÚVO a obsahovala (v prípade nekonsenzuálnych rozhodnutí) aj odôvodnenia jednotlivých členov k ich hlasovaniu. V súvislosti s uvedeným bude potrebná explicitná úprava v zákone o verejnom obstarávaní vymedzujúca povinnosť zverejňovania zápisníc z hlasovania rady ÚVO.

8. Doplniť do zákona požiadavku nezávislého konania ÚVO

Problém:

V prípade ÚVO nie je zákonom o verejnom obstarávaní explicitne vymedzený postulát konať nezávisle.

Odporúčania:

Odporúčame, aby bola v zákone o verejnom obstarávaní upravená explicitná požiadavka nezávislého konania ÚVO. Príkladom môže byť definícia upravená pre Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). Podľa §4 ods. 2 zákona č. 250/2012 o regulácii v sieťových odvetviach: „Úrad pri výkone svojej pôsobnosti postupuje nestranne a nezávisle. Štátne orgány, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci ani ďalšie osoby nesmú ovplyvňovať úrad pri vykonávaní jeho pôsobnosti.“

9. Plat predsedu ÚVO naviazať na priemernú mzdu v hospodárstve

Problém:

O platoch predsedu a podpredsedov ÚVO rozhoduje vláda, čo potenciálne oslabuje ich nezávislosť od politických tlakov.

Odporúčania:

Navrhujeme, aby bola mzda predsedu a podpredsedov ÚVO zákonom priamo naviazaná na priemernú mesačnú mzdu zamestnanca v hospodárstve SR zverejnenú Štatistickým úradom SR za predchádzajúci kalendárny rok (resp. na plat poslanca NR SR). Perspektívne odporúčame zohľadňovať pri odmeňovaní aj výsledky/výkonnostné ukazovatele ÚVO. V kontexte vyššie uvedených zmien, ktoré sa týkajú členov rady ÚVO a jej rozhodovacej činnosti je potrebné zvážiť aj prehodnotenie pravidiel odmeňovania členov rady ÚVO.

10. Posilniť kompetencie predsedu ÚVO pri riadení

Problém:

Schvaľovanie štatútu ÚVO a štatútu rady ÚVO vládou oslabuje kompetencie predsedu ÚVO pri riadení ÚVO.

Odporúčania:

V záujme posilnenia nezávislosti ÚVO navrhujeme, aby bola kompetencia schvaľovania štatútu ÚVO v pôsobnosti predsedu ÚVO a štatútu rady ÚVO v pôsobnosti rady ÚVO.

Autori: Úrad pre verejné obstarávanie a Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy, INEKO (Projekt, v ktorom INEKO monitoruje nezávislosť verejných inštitúcií a spôsob výberu a odvolávania čelných funkcionárov, podporuje v roku 2020 Fond pre transparentné Slovensko v Nadácii Pontis)